

Nr 13

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motion om befrielse från arbetsgivaravgift för vissa stiftelser och organisationer.

(2:a avd.)

I motionen II: 376 av herr *Rimås m. fl.* har hemställts att riksdagen beslutar att från allmän arbetsgivaravgift befria sådana stiftelser som är fritagna från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt och att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext.

Gällande rätt

Genom beslut av förra årets riksdag antogs förordningen den 6 juni 1968 om allmän arbetsgivaravgift. Syftet med avgiften var att kompensera staten för det skattebortfall som mervärdeskatten skulle komma att medföra genom att näringslivets investeringar befriades från mervärdeskatt.

Enligt förordningen skall allmän arbetsgivaravgift erläggas av arbetsgivare och av fysisk person, vilken haft inkomst av här i riket bedriven rörelse eller av här belägen jordbruksfastighet som han själv brukar. Underlag för beräkning av arbetsgivares avgift skall vara utgivna löner i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Till grund för beräkningen av fysisk persons avgift (s. k. egenavgift) skall läggas inkomsten av jordbruksfastighet och av rörelse, allt i den mån arbetsgivare inte har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten. Även staten och kommunerna är pliktiga att erlägga allmän arbetsgivaravgift.

Avgiften utgör 1 % och utgår på löner som utges fr. o. m. den 1 januari 1969 och på inkomster som upptas till beskattning vid 1970 och senare års taxeringar.

I likhet med vad som enligt 19 kap. 1 § lagen om allmän försäkring gäller i fråga om avgift till sjukförsäkringen tas vid beräkning av den allmänna arbetsgivaravgiften inte hänsyn till arbetstagare vars lön under året inte uppgått till 300 kr. eller till arbetstagare som inte är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Avgift beräknas således inte för arbetstagare som är gift med arbetsgivaren och inte heller för vissa andra anförvanter som varaktigt lever i hushållsgemenskap med denne och inte är placerade i sjukpenningklass enligt lagen om allmän försäkring. Med anförvanter avses de som är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svägerlag med arbetsgivaren. Med släktskap likställs adoptivförhållande.

Enligt 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen om allmän försäkring kan inom sjukförsäkringen träffas överenskommelse om att till inkomst av *Bihang till riksdagens protokoll 1969. 7 saml. Nr 13*

anställning skall hänföras ersättning som utgår utan att anställningsförhållande föreligger. Genom dylika s. k. likställighetsavtal, vilka kan avse ersättning för uppdrag av olika slag eller för tillfälligt bedriven litterär, konstnärlig, vetenskaplig eller annan verksamhet, blir den som utger ersättningen att anse som arbetsgivare i avgiftshänseende, och den försäkrade får till följd därav en lägre avgift att betala.

Vid beräkning av underlaget för den allmänna arbetsgivaravgiften bortses från ersättningar som omfattas av likställighetsavtal. En arbetsgivare som betalar ut både ersättningar av nu angivet slag och kontant lön måste alltså i fortsättningen på arbetsgivaravgiften redovisa ett belopp för den avgift han har att erlagga enligt lagen om allmän försäkring och ett belopp för den allmänna arbetsgivaravgiften.

I fråga om rederinäringen har man infört en bestämmelse som anknyter till vad som gäller enligt förordningen den 18 december 1959 (nr 555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring. Den svenska utrikesfarten bedrivs i stark konkurrens med andra länders sjöfart och sysselsätter på svenska fartyg många utlänningar som inte är bosatta i Sverige. Med hänsyn härtill tillämpas enligt 2 § andra stycket nämnda förordning en särskild reduktionsregel för redare. De betalar endast så stor del av den avgift, som normalt uttas av arbetsgivare för sjukförsäkring och tilläggs pensionering, som svarar mot de svenska sjömännens andel i den totala arbetsstyrkan på svenska handelsfartyg. Motsvarande bestämmelse gäller enligt 2 § första stycket förordningen om allmän arbetsgivaravgift i fråga om denna avgift. Det sagda innebär att allmän arbetsgivaravgift på sjömännens löner skall utgå med f. n. 0,64 istället för 1 %.

I övrigt gäller beträffande utländsk arbetskraft att svensk arbetsgivare skall erlagga allmän arbetsgivaravgift för lön till utländsk arbetstagare som sysselsätts i landet. Om utländsk arbetsgivare kan anses driva verksamhet här i landet och därvid anlitar utländsk arbetskraft föreligger också i regel avgiftsskyldighet.

Arbetsgivares avgift jämställs i beskattningshänseende med lönekostnad. Är lönen avdragsgill får således även arbetsgivaravgiften dras av. Båda avdragen skall ske i samma förvärvskälla.

Vid statsunderstödd verksamhet bör enligt uttalande av departementschefen (prop. 1968: 77 s. 17) kostnadsansvaret för den allmänna arbetsgivaravgiften åvila staten i de fall statsbidraget avser verksamhet för vilken statlig lönereglering gäller och där staten svarar för huvudparten av avlönings- och pensionskostnaderna. Kostnadsansvaret bör avvägas med hänsyn till statsbidragets omfattning.

Frågans tidigare behandling

Bevillningsutskottet hade i samband med behandlingen av prop. 1968: 44 med förslag till förordning om allmän arbetsgivaravgift att pröva ett mo-

tionsyrkande av samma innebörd som det i motionen II: 376 framställda. Bevillningsutskottet avstyrkte yrkandet i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 44. Utskottet framhöll därvid bl. a. att avgiften i dess nuvarande utformning inte kunde anses särskilt betungande för arbetsgivarna. Utskottet ville inte bestrida att skäl kunde åberopas för att undanta vissa subjekt från skyldighet att erlägga avgift. Det var emellertid enligt utskottets mening knappast möjligt att finna en norm för sådana undantag, som tillgodosåg rättvisekravet utan att äventyra syftet med avgiften. Det fanns — menade utskottet — otvivelaktigt åtskilliga subjekt som med samma eller kanske större rätt än ideella organisationer kunde göra gällande att de inte borde åläggas att kompensera staten för ett skattebortfall som uteslutande avsåg industrins investeringar.

Motionen

De kristna samfunden och de ideella organisationerna har som alla andra »arbetsgivare» att erlägga »arbetsgivaravgift» fr. o. m. den 1 januari 1969. Dessa organisationer kan dock inte få de omtalade skattelättnader som de kommersiella företagen får, eftersom de inte har någon inkomst av kommersiell produktion. Det innebär t. ex. för Svenska missionsförbundets del, att de frivilliga offermedel, som kommer från i vanlig ordning beskattade inkomster, sedan genom arbetsgivaravgift på löner åt missionärer, pastorer, diakonissor och andra anställda tullas av staten. Sålunda måste Svenska missionsförbundet för år 1969 kalkylera in en ny utgiftspost på inte mindre än ca 192 000 kronor. Vad innebär det vidare för övriga kristna organisationer, Svenska röda korset, Lutherhjälpen, Svenska idrottsförbundet etc.? Det blir en tung pålaga för förut hårt kämpande organisationer, som bygger hela sitt arbete på frivilliga gåvor som kommer från redan beskattade inkomster.

Det inkomstbortfall för statsverket som en befrielse från den allmänna arbetsgivaravgiften för här avsedda ideella organisationer skulle medföra torde bli tämligen begränsat, men skulle för dessa innebära att de slipper att med säkerligen stora svårigheter försöka öka sina insamlingar o. d. för att motverka den kostnadsstegring, som genom arbetsgivaravgiftens införande har uppkommit.

Utskottet

Enligt den av förra årets riksdag antagna förordningen om arbetsgivaravgift åligger det arbetsgivare att erlägga allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande en procent av utgivna löner i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad.

Motionärerna yrkar att från skyldighet att erlägga sådan avgift undantas stiftelser som är frikallade från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt. Av motiveringen i motionen framgår att motionärerna avser befrielse även

för sådana stiftelser som enligt förordningen om statlig inkomstskatt är skattskyldiga endast för inkomst av rörelse.

Syftet med arbetsgivaravgiften är att kompensera staten för det skattebortfall som mervärdeskatten kommer att medföra genom att näringslivets investeringar är undantagna från mervärdeskatt. Alla arbetsgivare, d. v. s. alla som har personal anställd och utger löner eller naturaförmåner av förut angivet slag, är utan undantag skyldiga erlagga arbetsgivaravgift. Även staten och kommunerna är avgiftspliktiga.

Med hänsyn till arbetsgivaravgiftens generella natur kan enligt utskottets mening det förhållandet att ett skattesubjekt är helt eller delvis frikallat från skyldighet att erlagga statlig inkomstskatt inte motivera befrielse från skyldighet att erlagga arbetsgivaravgift. Även om skäl kan anföras för att undanta vissa subjekt från skyldighet att erlagga sådan avgift torde man knappast kunna finna en norm för undantag som tillgodoser rättvisekravet utan att äventyra syftet med avgiften.

Med hänsyn härtill och då undantag skulle komma att försvåra tillämpningen av förordningen om arbetsgivaravgift avstyrker utskottet bifall till motionen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen II: 376.

Stockholm den 6 mars 1969

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Lundström (fp), Yngve Nilsson (m), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (m), Tistad (fp), Wirmark (s), Paul Jansson (s), Mattsson (cp) och Arne Pettersson (s); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Kristenson (s), Carlstein (s), Hammarsten (s), Josefsson i Halmstad (s), fru Berglund (s), herrar Börjesson i Falköping (cp), Ahlmark (fp) och Josefson i Arrie (cp).

Reservation

av herrar *Lundström* (fp), *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m), *Tistad* (fp), *Mattsson* (cp), *Magnusson* i Borås (m), *Börjesson* i Falköping (cp), *Ahlmark* (fp) och *Josefson* i Arrie (cp).